

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-1-43>

Катерина ДЕРЕКА,
 orcid.org/0000-0003-1597-4740
 аспірантка кафедри філософії і освіти дорослих
 Національної академії педагогічних наук України,
 викладач вищої категорії
 Київського фахового коледжу зв'язку
 (Київ, Україна) katerina.dereka@gmail.com

РОБОЧИ ЗОШИТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОЛЕДЖАХ

Стаття описує особливості впровадження робочих зошитів при викладанні дисципліни «Іноземна мова» у закладах фахової передвищої освіти. В умовах сьогодення, війни в Україні, розпочатої російською федерацією, постійно активізується пошук інноваційних форм і методів роботи під час дистанційного та змішаного навчання для якісної та неперервної організації і здійснення освітньої діяльності здобувачів освіти. Висвітлена важлива проблема, на думку автора, яка виникає в процесі викладання дисципліни «Іноземна мова»: проведення якісних практичних занять з використанням друкованих зошитів та інтерактивних листів, адже якісна та неперервна освіта є фундаментальним компонентом розвитку освіти України. Встановлено, що освітній процес сучасного закладу фахової передвищої освіти має базуватися на принципі діяльнісного підходу, що має бути реалізованим під час аудиторних та дистанційних занять; може бути пов'язаний з відпрацюванням методичних прийомів упровадження робочих зошитів із друкованою основою та в інтерактивному вигляді. Зазначено, що робочий зошит містить особливу мотивацію до навчання. Він є освітнім досвідом для розвитку здобувача освіти.

Автором приведені елементи з власного розробленого робочого зошита та інтерактивних листів, в процесі викладання дисципліни «Іноземна мова». При розробці зошита основною метою було охопити завдання, орієнтовані як на зміст, так і на форму, оскільки обидва аспекти є важливими для викладання англійської мови в закладах фахової передвищої освіти. На думку автора, використання робочого зошита та інтерактивних листів в процесі викладання в закладах фахової передвищої освіти, як інноваційного поліфункціонального дидактичного засобу, сформує в здобувача критичне мислення, підвищить самоосвіту та саморозвиток та сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу.

Ключові слова: заклад фахової передвищої освіти, дистанційне навчання, змішане навчання, іноземна мова, робочі зошити, освітній процес.

Kateryna DEREKA,
 orcid.org/0000-0003-1597-4740
 Graduate Student at the Department of Philosophy and Adult Education
 National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine,
 Teacher of Higher Qualifying Category
 Kyiv Professional College of Communication
 (Kyiv, Ukraine) katerina.dereka@gmail.com

WORKBOOKS AS A MEANS OF IMPROVING LEARNING EFFICIENCY IN TEACHING ENGLISH IN COLLEGES

The article describes the features of the implementation of workbooks in the teaching of the discipline "Foreign language" in institutions of professional pre-higher education. In the context of today's war in Ukraine, launched by the Russian Federation, the search for innovative forms and methods of work during distance and blended learning is constantly being activated for high-quality and continuous organization and implementation of students' educational activities.

According to the author, an important problem, that arises in the process of teaching the discipline "Foreign language" is highlighted: conducting high-quality practical classes using printed notebooks and interactive sheets, because high-quality and continuous education is a fundamental component of the development of education in Ukraine.

It has been established that the educational process of a modern institution of professional pre-higher education should be based on the principle of an activity approach, which should be implemented during classroom and distance learning; may be associated with the development of the methodological techniques for the implementation of workbooks with a printed basis and in an interactive form. It is noted that the workbook contains a special motivation for learning. It is an educational experience for the student's development.

According to the author, using of the workbook and interactive sheets in the process of teaching in professional higher education institutions as an innovative multifunctional didactic tool will form the applicant's critical thinking, increase self-education and self-development, and will increase the effectiveness of the educational process. Keywords: institution of professional pre-higher education, distance learning, blended learning, English, workbooks, educational process.

Key words: institutions of professional pre-higher education, distance learning, blended learning, foreign language, workbooks, educational process.

Постановка проблеми. У процесі підготовки здобувачів у закладах фахової передвищої освіти під час викладання дисципліни «Іноземна мова», особливе місце займає формування фахівця з власними поглядами на події та процеси, який вміє критично мислити, сприймати інформацію в цифровому вигляді, вміє її аналізувати та застосовувати на практиці. Освітній процес сучасного закладу фахової передвищої освіти має базуватися на принципі діяльнісного підходу, що має бути реалізованим під час аудиторних та дистанційних занять; може бути пов'язаний з відпрацюванням методичних прийомів упровадження робочих зошитів із друкованою основою та в інтерактивному вигляді.

Аналіз досліджень. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі досліджують такі вчені: В. Биков, Р. Гуревич, Н. Морзе, Л. Карташова, О. Спирін, К. Осадча, Т. Сорочан та ін. Питання підвищення ефективності освітнього процесу за допомогою робочих зошитів можна знайти в працях О. Нільсон, Л. Осіпи, І. Худолєєв, Н. Преображенської, М. Савчина, В. Старости, Л. Нечволода, І. Упатової, С. Павх, Ю. Дорошенка та ін. В роботах І. Майорової можна знайти ретроспективний огляд використання робочих зошитів у процесі навчання.

Мета статті. Розглянути робочий зошит та інтерактивні аркуші, як допоміжні засоби та засоби візуалізації при підготовці фахівців у закладах фахової передвищої освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах сьогодення навчання студентів не уявляється без активізації самостійної роботи, особливо в процесі дистанційного та змішаного навчання. Освітній процес вимагає впровадження нових, більш досконалих методів навчання в практику викладання дисциплін. Ці методи повинні бути такими, щоб у студентів з'явився інтерес до предметів, що вивчаються, а засоби подачі знань повинні поєднувати методики на базі сучасних цифрових технологій. Застосування робочих зошитів у різні періоди часу мало різні дидактичні цілі, а тому конструювалися вони на основі різних концептуальних підходів (Твердохліб, 2019). Підхід до створення робочого зошита базується на теоріях активного та саморегульованого навчання, дизайн-мислення, навчання на деяких принци-

пах фреймворку. Освітній потенціал робочих зошитів є сукупністю дидактичної, наукової, психолого-педагогічної складових, що є умовою якісної реалізації освітнього процесу. При впровадженні робочих зошитів та інтерактивних сторінок в освітній процес можливо підвищити якість дистанційного та змішаного навчання в закладах фахової передвищої освіти.

Якість фахової передвищої освіти – відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам фахової передвищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства, яка забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти. Тому, кожен заклад повинен намагатися в сучасних умовах надати якісну освіту, в рамках дистанційного, очного чи змішаного навчання (Закон України про фахову передвищу освіту, 2019).

Робочий зошит з друкованою основою – навчальний посібник, який являє собою збірник завдань, вправ, інструкцій для самостійного виконання завдань різного рівня складності, лабораторно-практичних робіт (залежно від специфіки дисципліни), він має особливий дидактичний апарат, що допомагає студентів в засвоєнні навчальної дисципліни, а викладачеві – реальну можливість оптимізувати навчальний процес (Упатова, 2011).

Для оптимізації та підвищення ефективності навчання автором розроблений робочий зошит (рис.1), який містить наступні елементи:

- Таблиці з граматичним матеріалом.
- Авторські розроблені лексичні картки у сервісі Quizlet.
- Вправи для закріплення матеріал QR-коди для перевірки та засвоєння знань.
- Описові текстові частини з правилами, фонетичними особливостями, поясненнями.

При розробці зошита основною метою було охопити завдання, орієнтовані як на зміст, так і на форму, оскільки обидва аспекти є важливими для викладання англійської мови в закладах фахової передвищої освіти.

Робочий зошит містить особливу мотивацію до навчання. Він є освітнім досвідом для розвитку здобувача освіти. Використання робочих зошитів

Lesson 1. _____ (date)

Theme In the City. Prepositions of place. Comparatives

Task 1. SPEAKING Work in pairs. Match the photos (1–5) with five of the places in the list below.

Places in towns and cities

Airport	hospital
bank	hotel
bus station	library
car park	mosque
church	museum
cinema	park
fire station	police station
gym	post office
shopping centre	square
swimming pool	town hall
train station	zoo

Рис. 1. Робочий зошит для викладання дисципліни «Іноземна мова»

у освітньому процесі сприяє якісному засвоєнню навчального матеріалу, набуттю та закріпленню практичних завдань, формуванню в здобувачів навичок самостійної роботи та розвитку їхньої уваги та зорової пам'яті. При розв'язуванні багатьох задач студенти самостійно вчать знаходити способи розв'язання деяких нескладних завдань. Використання робочого зошита в процесі дис-

танційного та змішаного навчання покращує якість освіти, підвищує ефективність освітнього процесу на основі його індивідуалізації та адаптивності, з'являється можливість реалізувати перспективні методи навчання.

Використання робочого зошита, виконання вправі мають бути спеціально підібрані таким чином, щоб забезпечити активну та продуктивну роботу здобувача освіти як в аудиторії, так і вдома з економією часу за рахунок відсутності механічної підготовчої роботи.

Робочий зошит дозволить студенту працювати в індивідуальному та адаптованому під нього темпі, допоможе правильно спланувати час, організувати роботу, адже студент буде бачити весь обсяг матеріалу, що вивчається, відповідно йому краще зорієнтуватися в ньому при вивченні дисципліни «Іноземна мова».

Здобувачі освіти можуть стати більш залученими до навчання, якщо викладач використовує цифрові технології. Оскільки сучасна молодь уже досить звикла до використання електронних гаджетів, включення їх у навчання, безсумнівно, допомогло б викликати їх інтерес і підвищити рівень залучення. Інтеграція технологій в освіту забезпечує здобувачам цікавий досвід навчання, дозволяючи їм залишатися більш зацікавленими в дисципліні «Іноземна мова». Використання проекторів, смарт-дошок, дошок візуалізації, листів візуалізації може зробити навчання захоплюючим і розважальним для здобувачів.

Look at the map and complete the sentences with the correct preposition.

- The post office is _____ the bank.
- The hospital is _____ the police station.
- The bus stop is _____ the town mall.
- The car park is _____ the town hall.
- The bank is _____ the post office and the hospital.
- The zoo is _____ the park.
- The gym is _____ the post office.
- The airport is _____ the city centre.

Рис. 2. Використання інтерактивного зошита при викладанні дисципліни «Іноземна мова»

bus	park
car	hall
shopping	pool
swimming	office
town	centre
post	stop

Рис. 3. Приклад поєднання робочих зошитів та інтерактивних аркушів

Наприклад при використанні сервісу Wizer.me можна створювати інтерактивні робочі аркуші, які можна використовувати при дистанційному та змішаному навчанні, для домашніх робіт, для роботи в аудиторії на інтерактивній дошці (рис. 2). За допомогою сервісу можна створювати цікаві дидактичні матеріали з будь-якої теми робочої програми, використовуючи вставки текстів, аудіо, відео, зображень, у тому числі інтерактивних. Засвоєння знань за допомогою цифрових інструментів дозволяє здобувачам відігравати більш активну роль і бути в центрі процесу навчання.

Тобто поєднання друкованих зошитів та інтерактивних сторінок, як ми бачимо на рис. 1 та рис. 2 дозволяє створити практичний інтерфейс для забезпечення потреб здобувачів освіти. Тип інтерактивних елементів введення залежить від типу вправи; якщо робочий зошит містить приклади відповідей, вправа складається з кількох

підзавдань, студент може вільно переміщатися між ними (рис. 3).

Висновки. Підсумовуючи наведене вище, автор може констатувати, що використання робочих зошитів та інтерактивних листів є досить ефективним та якісним методом навчання, дає змогу здобувачам вдосконалювати, поглиблювати свої знання англійської мови, розвивати мовні здібності, активізувати розумову діяльність. При розробленні зошитів варто враховувати спеціалізацію викладання, тип навчання – очний, дистанційний чи змішаний, структуру та логіку дисципліни.

На думку автора, використання робочого зошиту та інтерактивних листів у процесі викладання в закладах фахової передвищої освіти, як інноваційного поліфункціонального дидактичного засобу, сформує в здобувача критичне мислення, підвищить самоосвіту та саморозвиток та сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України про фахову передвищу освіту. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 30, ст. 119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2745-19> (дата звернення: 24.02.2023)
2. Пасічник О., Єлфімова Ю. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Навчально-методичний посібник для закладів професійної (професійно-технічної) освіти. 2021. С. 5–54.
3. Твердохліб О., Пальчик О., Бембель Н. Методичні особливості використання робочих зошитів із друкованою основою на заняттях із дисциплін природничого циклу у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 66, Т. 2.
4. Упатова І. Робочі зошити як засіб і спосіб підвищення ефективності навчального процесу у виші. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2011. Випуск XXVI.
5. Упатова І.П. Технологія використання робочих зошитів з друкованою основою на різних етапах навчання як спосіб формування професійної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання та виховання*. 2010. С. 188–192.
6. Дерєка К.О., Квятковська А.О. Особливості викладання іноземної мови у закладах фахової передвищої освіти. *Інноваційна педагогіка: науковий журнал*. 2021. № 42. С. 141–145. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.28>

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy pro fakhovu peredvyshchu osvitu (Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)) [The Law of Ukraine on Professional Higher Education (Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR))]. 2019. № 30, pp. 119. URL: : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2745-19> (data zvernennia: 24.02.2023)
2. Pasichnyk O., Yelfimova Yu. Zmishane navchannia u zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Blended learning in vocational (vocational and technical) education institutions.]. Navchalno-metodychnyi posibnyk dlia zakladiv profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity [Study guide for vocational (vocational and technical) education institutions]. 2021. pp. 5–54.
3. Tverdokhlib O., Palchuk O., Bembel N. Metodichni osoblyvosti vykorystannia robochykh zoshytiv iz drukovanoiu osnovoio na zaniattiakh iz dystsyplin pryrodnychoho tsykladu u vyshchii shkoli [Methodical features of the use of workbooks with a printed basis in classes on the disciplines of the natural cycle in higher education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* [Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools]. 2019 r., № 66(2).
4. Upatova I. Robochi zoshyty yak zasib i sposib pidvyshchennia efektyvnosti navchalnoho protsesu u vyshi [Workbooks as a means and way to improve the efficiency of the educational process at the university]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky* [Scientific notes of the Department of Pedagogy]. 2011. Vyp. XXVI.
5. Upatova I.P. Tekhnolohiia vykorystannia robochykh zoshytiv z drukovanoiu osnovoio na riznykh etapakh navchannia yak sposib formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv [Technology of using workbooks with a printed basis at different stages of training as a way of forming the professional competence of future specialists]. *Naukovyi chasopys NPU im. M.P. Drahomanova. Seriya 17. Teoriia i praktyka navchannia ta vykhovannia* [Scientific Journal of the Drahomanov National Pedagogical University. Series 17: Theory and practice of education and upbringing]. 2010. S. 188–192.
6. Dereka K.O., Kviatkovska A.O. Osoblyvosti vykladannia inozemnoi movy u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi osvity. [Features of teaching a foreign language in institutions of professional higher education]. *Innovatsiina pedahohika: naukovyi zhurnal* [Innovative Pedagogy: Scientific Journal]. 2021. № 42, pp. 141–145. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.28>